

اظهار نظر کارشناسی درباره:
« طرح دوفوریتی مقابله با اقدامات خصمانه رژیم صهیونیستی علیه صلح و امنیت منطقه‌ای و بین‌المللی »

مقدمه

حمایت از ملت مظلوم فلسطین و مقابله با اقدامات جنایتکارانه رژیم اشغالگر قدس یکی از اولویت‌های سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در چهار دهه گذشته بوده است. بر همین اساس مواد متعددی در قوانین و اسناد بالادستی به حمایت از مردم مظلوم فلسطین اختصاص داده شده است. علاوه بر قانون اساسی و اسناد بالادستی، با توجه به دغدغه‌های مسئولان نظام نسبت به اقدامات جنایتکارانه رژیم صهیونیستی و ماهیت استکبارستیزانه انقلاب اسلامی، قوانین متعددی از جمله قوانین «الزام دولت به حمایت همه‌جانبه از مردم مظلوم فلسطین»، «تشدید مجازات مترددین به فلسطین اشغالی و اصلاح ماده (۳۶) قانون گذرنامه»، «حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین» و «اعلام روز ۲۹ دی‌ماه به‌عنوان روز غزه نماد مقاومت فلسطین» تصویب شده است. همچنین در راستای مقابله با اقدامات خصمانه رژیم اشغالگر قدس و کاهش خلأهای تقنینی در این حوزه، در تاریخ ۱۱ دی‌ماه ۱۳۹۸ پیش‌نویس طرح دوفوریتی «تشدید مقابله با اقدامات خصمانه رژیم صهیونیستی علیه صلح و امنیت منطقه‌ای و بین‌المللی» متشکل از ۱۶ ماده توسط کنفرانس بین‌المللی حمایت از انتفاضه فلسطین جهت اظهار نظر کارشناسی به مرکز پژوهش‌های مجلس ارجاع شد. اظهار نظر کارشناسی معاونت سیاسی و حقوقی مرکز پژوهش‌ها به کنفرانس بین‌المللی حمایت از انتفاضه فلسطین ارسال شد. در نهایت طرح با انجام برخی اصلاحات و اعمال برخی از نظرات مرکز پژوهش‌ها، در تاریخ ۱۳۹۹/۰۲/۲۳ به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد. این طرح با قید دوفوریت در صحن مجلس به تصویب رسید و برای بررسی کارشناسی به کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی ارجاع شد.

با توجه به اهمیت موضوع و قید دوفوریتی بودن طرح، کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی در روزهای ۲۴ و ۲۷ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۹ با حضور دستگاه‌های مربوطه، جلساتی را برای بررسی طرح مذکور برگزار کرد و با انجام اصلاحاتی آن را در ۱۶ ماده در تاریخ ۲۷ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۹ به تصویب رساند.

ارزیابی

• ماده (۱۱) طرح ارائه شده به مجلس شورای اسلامی در مورد محدودیت‌های برگزاری مسابقات ورزشی با حضور نمایندگان رژیم غاصب صهیونیستی و محرومیت‌های ناشی از آن با مخالفت‌های گسترده‌ای از سوی جامعه ورزش کشور به‌ویژه وزارت ورزش و جوانان همراه بود. از این‌رو در جلسه مورخ ۲۴ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۹ در خصوص بررسی طرح، وزیر محترم ورزش و همراهان در جلسه حضور یافته و تبعات و مشکلات قانونی شدن آن را متذکر شدند.

مخصوص صحن علنی

مشخصات طرح

دوره دهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۷۲۲

شماره چاپ:

۱۸۸۶

تاریخ چاپ:

۱۳۹۹/۰۲/۲۳

معاونت پژوهش‌های

سیاسی - حقوقی

دفتر مطالعات سیاسی

سایر دفاتر:

مطالعات حقوقی

مطالعات اقتصادی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۶۰۱۷۰۵۶

تاریخ انتشار:

۱۳۹۹/۲/۲۹

از نظر وزارت ورزش در صورت تصویب و قانونی شدن موضوع، کل ورزش ایران تعلیق و ورزشکاران و تیم‌های ورزشی از کلیه مسابقات جهانی محروم خواهند شد. در نهایت کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی با در نظر گرفتن اهمیت موضوع و تبعات ناشی از آن برای ورزش کشور، این ماده را حذف کرد.

• مواد (۳،۴ و ۵) تکرار برخی از مواد قوانین الزام دولت به حمایت همه‌جانبه از مردم مظلوم فلسطین و قانون حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین بود که در نهایت با ارجاع با این قوانین در ابتدای ماده (۴) و بسط نهادهای همکاری‌کننده اصلاح شد. شایان ذکر است در قوانین مذکور برای این موضوع جرم‌انگاری نشده بود که در این طرح این نقیصه نیز برطرف گردید.

• ماده (۹) طرح درخصوص ورود اتباع رژیم صهیونیستی به جمهوری اسلامی ایران است. در این ماده ورود کلیه اتباع ممنوع و مجازات‌هایی برای آن در نظر گرفته شده بود ولی با توجه به اینکه این ماده بسیاری از افراد ضدصهیونیستی و اعراب ساکن مناطق اشغالی را شامل می‌شد، بنابراین قید صهیونیست‌های تابع رژیم اشغالگر صهیونیستی برای محدود شدن دایره شمول قانون به آن اضافه شد.

• مجازات تعیین شده در مورد سفر اتباع ایرانی به سرزمین‌های اشغالی موضوع ماده (۱۰) دارای سابقه قانونی است. براساس قانون «تشدید مجازات مترددین به فلسطین اشغالی اصلاح ماده (۳۶) قانون گذرنامه»، سفر به کشورهایی که دولت در موارد مقتضی مسافرت اتباع ایران را به آن کشورها ممنوع و یا محدود کرده، دارای مجازات حبس از ۲ تا ۵ سال و محرومیت از داشتن گذرنامه از ۳ تا ۵ سال است. بنابراین بخش اول طرح پوشش داده خواهد شد، البته این موضوع در کمیسیون مطرح شد و مورد موافقت اعضا قرار نگرفت و مقرر شد با توجه به تأکید این ماده به رژیم صهیونیستی، در طرح ماندگار شود.

• برخی از موارد طرح دارای بار مالی برای دولت است که باید تدابیر خاصی برای تأمین بودجه آن اتخاذ شود. از جمله می‌توان به تأسیس سفارت یا کنسولگری اشاره کرد، البته موضوع مشکل اصل هفتادوپنجم قانون اساسی برخی از مواد در کمیسیون مطرح گردید که مقرر شد اعتبارات لازم از محل صرفه‌جویی‌ها تأمین شود.

• جرم‌انگاری و مجازات‌های تعیین شده در برخی از مواد این قانون نیازمند موافقت قوه قضائیه است. با توجه به اینکه در جلسات برگزار شده نماینده این قوه برای تأیید حضور نداشت، مقرر شد رئیس محترم کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی نسبت به انجام هماهنگی‌های لازم با قوه قضائیه اقدامات مقتضی را انجام دهند.

• برای تقویت بعد فرهنگی، رسانه‌ای و تبلیغاتی اقدامات مقابله‌ای با فعالیت‌های خصمانه رژیم اشغالگر قدس و افشای جنایت‌های آن، مواد دیگر از جمله حمایت از فعالیت‌های سازمان‌های مردم‌نهاد داخلی و بین‌المللی حامی آزادسازی قدس و حمایت از ساخت محصولات فرهنگی به طرح اضافه شده است که در مجموع طرح با ۱۶ ماده به تصویب کمیسیون رسید.

جمع‌بندی و پیشنهادها

مقابله با اقدامات جنایتکارانه رژیم صهیونیستی علیه مردم مظلوم فلسطین یکی از موضوعات مورد تأکید در قانون اساسی و بسیاری از قوانین و اسناد بالادستی و همچنین بیانات رهبر انقلاب و مقام معظم رهبری است. طرح مورد بحث نیز در همین راستا سعی در تقویت ابعاد مختلف این موضوع به‌ویژه در حوزه برخورد با اقدامات خصمانه رژیم صهیونیستی دارد. بررسی سابقه قوانین حاکی از این است که اغلب قوانین در حمایت از مردم فلسطین تدوین شده و با توجه به موضوع این طرح درخصوص مقابله با اقدامات خصمانه رژیم اشغالگر صهیونیستی دارای نوآوری است. از سوی دیگر با وجود اینکه برخی از مواد پیشنهادی این طرح به‌نوعی تکرار برخی قوانین موجود است با این حال در برخوردهای کیفی نیز ابتکارات و نوآوری‌هایی دارد. در ادامه در راستای بهبود و تقویت طرح، نکات زیر پیشنهاد می‌شود.

- در خصوص ماده (۳) پیشنهاد می‌شود که عبارت «مدیریتی» بعد از کلمه «سهام» اضافه شود تا در حوزه فعالیت‌های اقتصادی و جذب سرمایه‌گذاران خارجی موجب خودتحریمی نشود. شایان ذکر است در برخی تعاریف سهام مدیریتی ۱۰ درصد سهام شرکت‌ها تعریف شده است.
- در خصوص ماده (۷) موضوع همکاری اطلاعاتی یا جاسوسی، با عنایت به مقررات قانون مجازات اسلامی و تعریف متقن از جرم محاربه و افساد فی‌الارض که دو جرم متفاوت با ارکان مختلف هستند. لذا عبارت «در حکم محاربه و افساد فی‌الارض است» از این حیث صحیح نیست و لازم است کلمه محاربه حذف گردد تا اقدام موضوع این ماده صرفاً در حکم افساد فی‌الارض تلقی شود.
- به نظر می‌رسد در مواد (۷) و (۸) موضوع همکاری و تبادل اطلاعاتی دارای همپوشانی است و حکم این موضوع با ابهام مواجه می‌شود. برای رفع همپوشانی می‌توان عبارت «همکاری اطلاعاتی» را از ماده (۷) حذف کرد یا در ماده (۸) بعد از عبارت ممنوع است این عبارت الحاق شود: «چنانچه مشمول حکم ماده (۷) نشود».
- در انتها یادآور می‌شود وجود فرصت کافی و زمان مناسب برای بررسی کارشناسانه و تخصصی می‌توانست بر پختگی و گستردگی موضوعات مقابله‌ای با فعالیت‌های خصمانه رژیم صهیونیستی بیافزاید. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود کمیته‌ای که در انتهای طرح به آن اشاره شده است علاوه بر پیگیری و هماهنگی در اجرای مواد این قانون، اقدام به بررسی طرح‌های موجود در حوزه حمایت از مردم مظلوم فلسطین و مقابله با اقدامات خصمانه رژیم اشغالگر قدس پرداخته و زمینه تدوین یک قانون مادر و جامع در خصوص موارد فوق را فراهم کند. تدوین یک قانون جامع و مادر علاوه بر برد تبلیغاتی و رسانه‌ای می‌تواند تجمیع و تورم قانونی در این حوزه کاسته و زمینه روزآمد کردن قوانین موجود را فراهم کند زیرا بررسی‌های صورت گرفته در این خصوص بیانگر این است که برخی از قوانین در خصوص حمایت از مردم فلسطین متروک مانده یا در برخی از موارد آثار خود را از دست داده‌اند که این موضوع اهمیت بازنگری در قوانین و روزآمدسازی آنها را نشان می‌دهد. از سوی دیگر تغییر نوع و شدت تقابل‌ها میان جمهوری اسلامی ایران و رژیم اشغالگر قدس حاکی از این است که موضوعات جدیدی در تقابل‌های طرفین ایجاد خواهد شد که نیازمند قانونگذاری متناسب می‌باشد. بنابراین کمیته مذکور می‌تواند با فعالیت مداوم و مستمر زمینه تدوین قوانین متناسب با شرایط جدید را تسهیل نماید.

